

MASARYKOVA UNIVERZITA

Řecko-latinská terminologie v klinických diagnózách

14. 12. 2012

Mgr. Kateřina Pořízková, Ph.D.

Oddělení Centra jazykového vzdělávání na Lékařské fakultě MU v Brně

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

termín, terminologie, nomenklatura

- termín (lat. *terminus*, *i*, *m.* = konec, meze, cíl)
 - odborné pojmenování, odborný název
 - determinující lexikální jednotka

- charakteristické rysy termínu:
 - jednoznačnost
 - stručnost
 - transparentnost
 - významová přesnost
 - definovanost

Terminologie a nomenklatura

- ❏ terminologie = odborné názvosloví
- ❏ nomenklatura = kodifikované, systematicky uspořádané a pro odborníky v dané oblasti závazné názvosloví
- ❏ Terminologia Anatomica (FCAT, poslední revize 1998), Nomina Histologica, Nomina Embryologica
- ❏ klinická terminologie
 - ❏ ICT 10 (WHO - v ČR aktualizované vydání z roku 2012)
 - ❏ SNOMED CT - Systematized Nomenclature of Medicine - Clinical Terminology (IHTSDO, Dánsko)
 - ❏ MeSH (Medical Subject Headings, U.S. National Library of Medicine)

Problematika klinické terminologie z jazykového hlediska

- ⇒ neustálá potřeba vymezení nových termínů
- ⇒ mnohojazyčnost
- ⇒ adaptace cizojazyčných termínů do mateřského jazyka
- ⇒ zkracovací pojmenování (zkratky): CD, MR, RAB, BDN
- ⇒ eponymní termíny (syndrom Teutchländer = calcinosis lipogranulomatosa progrediens)
- ⇒ internacionalismy versus termíny z mateřského jazyka
- ⇒ poměrně častý výskyt gramatických a ortografických chyb

- K659 Pneumoperitoneum
- O996 Bolesti břicha NS- Graviditas hbd XXXI
- S6250 Fraktura base I.MTC s dislokací fragmentů
- S8270 Fractura trimalleolaris I.sin.
- M7990 Haematoma cruris I. sin .
- K430 Hernia in cicatrice incarcerata.
- S8220 Fractura diaf. tibiae et prox . fibulae et ATC I. dx
- S8260 Fractura trimall. ATC I.dx.
Fractura capituli et coli radii I.dx. comminutiva, abruptio proc. coronoidei ulnae I.dx., stp.
- S5210 luxationem art. cubiti
- S8280 Fr. bimall. ATC I. sin luxans
- C509 ZN - prs NS
- N601 tu mammae I.dx. rec.
- K37 Infiltratus post LAPPE
- K802 Cholecystolithiasis, cholecystitis chronica
- S5250 Fractura radii et ulnae I.sin.
- K359 Appendicitis acuta phlegmonosa
- S0601 Commotio cerebri.
- I802 Phlebotrombosis cruris I.dx.
- S661 Transcisio tend. flex. dig II man. I. dx.
- S8280 Fractura ATC I.dx. Weber B
- I898 Lymphadenopathia mediastinalis et retroperitonealis
- K359 Appendicitis acuta phlegmonosa
- L029 Abscessus in cicatricae post hernioplasticam
- S0600 Commotio cerebri.
- G439 Comotio cerebri
- S7200 Fractura colli femoris intracapsularis I.sin.
- S3200 Fractura columnae vertebralis thoracis et lumbalis Th11-L1
- S8230 Zlomenina dolního konce holenní kosti, zavřená
- S8280 Zlomeniny jiných částí bérce, zavřená

Perspektiva klasických jazyků v klinické terminologii

- základ mezinárodní lékařské terminologie
- záruka transparentnosti a jednoznačné determinovanosti významu pojmu
- systémovost tvoření termínů (předpokladem je však gramaticky a slovotvorně správná forma termínu)
- vyhovují požadavku izolovanosti odborných termínů v živém jazyce
- abreviace latinských termínů jsou dané, dále se nerozšiřují

Sociologické aspekty specifik klinické terminologie

- ☞ „eponymická označení jsou preventivním opatřením vůči simulantům, kteří těžko bez pomoci specialisty zjistí, jak by mohli určité syndromy předstírat“ (A. Doležal 2009)
- ☞ netransparentnost významu odborných lékařských termínů pro laického pacienta předpokládá jeho ochranu před negativními důsledky expresivnosti názvů z mateřského jazyka (křik dítěte uvnitř dělohy x vagitus intrauterinus)
- ☞ výrazové prostředky klinického lékaře - cizojazyčné termíny zaručují jeho autoritu a svobodu při komunikaci před pacientem

Právní aspekty užití klinické terminologie v praxi lékaře

- ❏ odpovědnost lékaře za dodržení správné terminologie v náležitě formě (chybné, nejednoznačné užití termínů v lékařských záznamech může ohrozit pacienta)
- ❏ otázka viny v případě chybného lékařského postupu na základě špatné interpretace termínů v lékařské dokumentaci
- ❏ bagatelizace a podceňování důležitosti formálních náležitostí lékařských záznamů

Bibliografie

Bozděchová, I. *Současná terminologie (se zaměřením na kolokační termíny z lékařství)*. Karolinum: Praha 2009

Doležal, A. *Lékařský slang a úsloví*. Galén: Praha 2007

Pacovský, V. - Sucharda, P. *Jazykozpyt medicíny*. Galén: Praha 2008

Vondráček, J. - Dvořáková, V. - Vondráček, L. *Medicínsko-právní terminologie*. Grada: Praha 2009